Copernico Geschichte und kulturelles Erbe im östlichen Europa

JÓZEWSKIS ÜBERLEGUNGEN ZU DEN GRUNDLAGEN DER „WOLHYNISCHEN POLITIK“

Rede, einsprachiges Dokument

Ukrainer im Polen der Zwischenkriegszeit

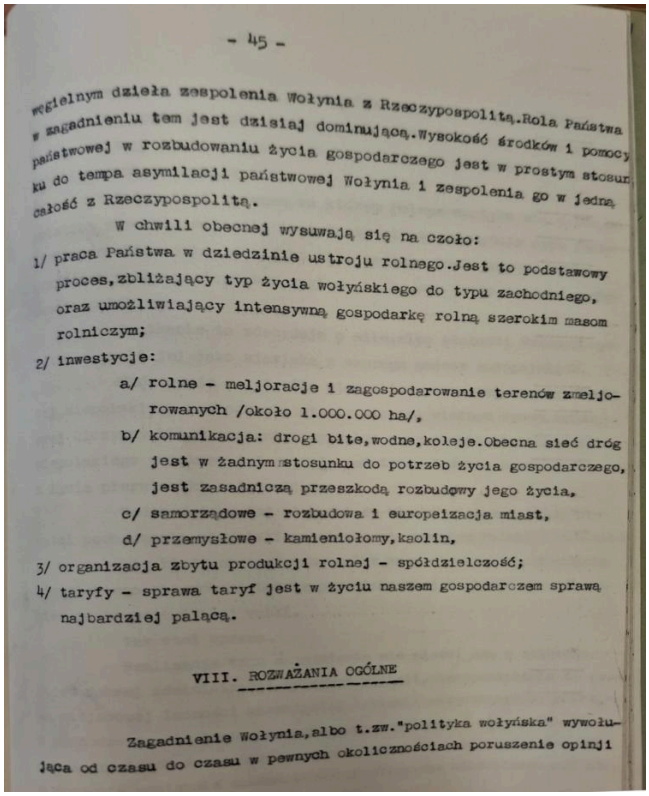

- 45 -

węzelnym dzieła zespolenia Wołynia z Rzeczypospolitą.Rola Państwa w zagadnieniu tem jest dzisiaj dominującą.Wysokość środków i pomocy państwowej w rozbudowaniu życia gospodarczego jest w prostym stosunku do tempa asymilacji państwowej Wołynia i zespolenia go w jedną całość z Rzeczypospolitą.

W chwili obecnej wysuwają się na czoło:

1/ praca Państwa w dziedzinie ustroju rolnego.Jest to podstawowy proces,zbliżający typ życia wołyńskiego do typu zachodniego, oraz umożliwiający intensywną gospodarkę rolną szerokim masom rolniczym;

2/ inwestycje:

a/ rolne - meljoracje i zagospodarowanie terenów zmeljorowanych /około 1.000.000 ha/,

b/ komunikacja: drogi bite,wodne,koleje.Obecna sieć dróg jest w żadnym stosunku do potrzeb życia gospodarczego, jest zasadniczą przeszkodą rozbudowy jego życia,

c/ samorządowe - rozbudowa i europeizacja miast,

d/ przemysłowe - kamieniołomy,kaolin,

3/ organizacja zbytu produkcji rolnej - spółdzielczość;

4/ taryfy - sprawa taryf jest w życiu naszem gospodarczem sprawą najbardziej palącą.

VIII. ROZWAŻANIA OGÓLNE

Zagadnienie Wołynia,albo t.zw."polityka wołyńska" wywołująca od czasu do czasu w pewnych okolicznościach poruszenie opinji

Bildnachweis: Erste Seite von Józewskis Überlegungen zu den Grundlagen der „Wolhynischen Politik“. Henryk Józewski / Herder-Institut, Abt. Digitale Geschichte und Informationssysteme, CC0 1.0

Download des Digitalisats

Zur englischen Sprachfassung: https://www.copernico.eu/en/link/68c52b0c730a63.07681417

Metadaten

Haupttitel	ROZWAŻANIA OGÓLNE
Autor:in	Józewski, Henryk
Datierung	1936
Sprachen	Polnisch
Quellentyp	Rede

Bestandshaltende Einrichtung	Archiwum Akt Nowych
Signatur	zespoł 1181 Urząd wojewódzki wołyński, no. 109, S. 45-54.
Rechteinformation (historische Quelle)	Public Domain Mark 1.0

Übersetzer:in	Martin Rohde
Rechteinformation (Übersetzung)	CC BY-NC-SA 4.0
Rechteinformation (Kommentar)	CC0 1.0

In seiner Rede auf der Wojwodenkonferenz versucht der Wojwode Wolhyniens die Anwesenden davon überzeugen, warum eine förderliche Politik gegenüber der ukrainischen Nation in Wolhynien - im Gegensatz zu Ostgalizien - auf fruchtbaren Boden trifft.

Transkription (Polnisch)

ROZWAŻANIA OGÓLNE

Zagadnienie Wołynia, albo t. zw. [tak zwana] „polityka wołyńska” wywołująca od czasu do czasu w pewnych okolicznościach poruszenie opinji politycznej, oraz artykuły w prasie, jest zagadnieniem zasadniczej dla Państwa wagi, nie jest sprawą regjonalną tylko — wkracza ona w
istotę naszego życia państwowego bardziej, niż wiele innych, o wiele więcej naogół znanych spraw.

Wołyń jest terenom, na którym Polska spotyka się z tem, co polskiem z pochodzenia nie jest. Spotkanie to zdecyduje czem jest Rzeczypospolita jako idea, jako siła twórcza, kształtująca życie w granicach swego zasięgu, bez względu na to, czy życie to jest pochodzenia polskiego.

Spotkanie to zdecyduje o sile, albo słabości Rzeczypospolitej, o skali jej jako zjawiska w szeregu państw europejskich. Zadecyduje o jej sile wtedy, kiedy obywatel Rzeczypospolitej niepolskiego pochodzenia stanie się jej wiernym synem, synem swej Ojczyzny, kiedy energetyczny walor masy obywateli pochodzenia niepolskiego zwiększy jej energję państwową, twórczą, wyzwalającą z życia pierwiastki najcenniejsze.

Zadecyduje o jej słabości, do klęski wiodącej, kiedy obywatel pochodzenia niepolskiego stanie się wrogiem Polski i wszystkie go co polskie, kiedy energetyczny walor masy obywateli pochodzenia niepolskiego skierowany będzie przeciwko niej i stanie się czynnikiem destrukcji, stałej walki. Tak stoi sprawa. Realizacja tego zagadnienia nie mieści się w zakresie pojęć dobrej administracji, sprawnej policji, niedopuszczania do głosu miejscowej ludności ukraińskiej, tępienia wszystkiego, co polskiem z pochodzenia nie jest, negowania jego istnienia — nie mieści się ona w granicach świadomości własnej wyższości, wynikającej jedynie z poczucia posiadania władzy, przewagi człowieka uzbrojonego nad nie uzbrojonym, świadomości słusznego postępowania, przyjmując za punkt wyjścia logikę biegu rzeczy w kraju okupowanym i t.d.

Realizacja tego zagadnienia w znaczeniu najbardziej pozytywnym łączy nie bezpośrednio z najgłębszem odczuciem potęgi i wielkości Rzeczypospolitej, jako siły w naszym układzie

kresowego życia decydującej, siły twórczej, życie to rozbudowującej, zgodnie z przyrodzonemi możliwościami i bogactwem kraju, zgodnie z wielką ideą wspólnej pracy wszystkich jej obywateli bez różnicy wyznania i narodowości.

Realizacja tego zagadnienia zależy przedewszystkiem od społeczeństwa polskiego, od świadomości polskiej, od twórczego i aktywnego ustosunkowania się tego społeczeństwa do wszystkiego, co stanowi treść naszego życia zbiorowego i państwowego, od poczucia swego autorytetu i nieodpartej siły działania kultury polskiej, od poczucia niezaprzeczonego i przyrodzonego prawa stanowienia, prawa autochtonów. To są dwie zasadnicze postawy współczesnej świadomości polskiej, występującej w różnych okolicznościach w ten lub inny sposób. [...]

Zwycięstwo jednego z tych dwóch stanowisk zdecyduje o biegu rzeczy na Kresach i na Wołyniu przedewszystkiem. Jako symbol pierwszego stanowiska można sobie wyobrazić kij policyjny w ręku władzy okupacyjnej. Siła Rzeczypospolitej w danym wypadku mierzona jest siłą uderzenia tego kija. Uderzenie to w sposób sprawny, łamiące mechanicznie każde podźwignięcie się życia w utrwaleniu swego przyrodzonego kształtu i prawa przyrodzonego, jest rozumiane jako czyn niebywale celowy, jako wyraz stanowczości, jak o siła i zwycięstwo, idei Polski, jako czyn przedewszystkiem patrjotyczny.

Zjawiskiem charakteryzującem może najlepiej stanowisko drugie: działanie na naszych ziemiach siły kultury polskiej i wielkiej idei Rzeczypospolitej może być postać ks. Konstantego Ostrogskiego.

W poruszanej przeze mnie dziedzinie realizacja idei Rzeczypospolitej i roli jej na ziemiach wschodnich w historji naszej najnowszej posiada już swe wielkie dnie, etapy i fakty, utrwalające linję postępowania w myśl naszych wielkich tradycyj, polskiej racji stanu na ziemiach wschodnich.

Pierwszem i decydującem wydarzeniem był rok 1920 i pochód na Kijów. Jest to niewątpliwie największa karta historji Polski Odrodzonej. Rok 1920 i pochód na Kijów w stosunkach polsko-ukraińskich stanowi niezniszczalny fundament, na którym przyszłość budować będzie dzieło stabilizacji stosunków na terenach naszych wschodnich i układ rzeczy na ziemiach na wschód od granicy naszej obecnej położonych. [...]

Widocznym dla wszystkich symbolem realizacji idei Rzeczypospolitej są słowa ś. p. [świętej pamięci] Marszałka Piłsudskiego wypowiedziane o Kresach, wypowiedziane na Wołyniu głośno i otwarcie dla ogólnego użytku:

„...Sam na Kresach byłem wychowany i przeżyłem całą hańbę, jakiej nie oszczędzano nam jako narodowi pobitemu. Kiedy mówimy o Kresach, to musimy zdać sobie sprawę z tego, co to są

Kresy. Kresy tę zetknięcie się jednego narodu z innym, jednej kultury z drugą, jednego wychowania z innem. Dlatego też najtrudniejszą zawsze jest wszelkiej polityki kresowej umiejętnością zdobyć silny, mocny szacunek dla władzy jawnej. My, Polacy, byliśmy objektem różnych polityk kresowych. Znaliśmy tę politykę, jaką inni w stosunku do nas uprawiali. Na całym świecie polityka kresowa podobna jest do tej, jakiej i my byliśmy objektem. Nie znam innej polityki kresowej, jak polityka poniżenia i ucisku, której hasłem jest: ‘Biada zwyciężonym’. My, Polacy, wiemy po sobie dobrze, jakie to skutki za sobą pociąga, jak niedaleko prowadzi, jak niewielkie rezultaty osiąga…

Jeżeli na całym świecie panuje nieuczciwość w polityce kresowej, ja chciałbym, by nasza polityka kresowa była polityką uczciwą. Wznoszę ten toast za naszą uczciwą politykę kresową…”

/Przemówienie na przyjęciu w Równem dnia 9.I. 1920 r./

i „…Wołyń jest to kraj, który przeszedł bardzo [wiele] zmian. Dziś tak, jutro inaczej. Wczoraj niepodobne do dziś, a dziś do jutra. Te zmiany teraz przeżywamy. Jeśli chcecie, aby obecny stan był zachowany na stole, radziłbym wam pozbyć się wzajemnej nieufności i w zgodzie dla tego pracować celu.

Wołyń zaludniony jest przez różne narodowości, religie i języki. Jeśli ludzie nie będą sobie okazywali szacunku i zaufania, to stan dzisiejszy się nie ostanie. Tylko współpraca wszystkich wyznań, stanów i narodowości może go utrzymać.

Pamiętajcie panowie, że Rząd nie jest wszechmogący. Chciałbym, aby rząd mógł się oprzeć na ludności. Wtedy da wam to, czego od niego żądacie”.

/Przemówienie do delegacji ludności w Łucku 10.I. 1920/.

[…]

W roku 1932 ś. p. pan Minister Pieracki w swem exposé w sejmie stwierdził:

„Rząd nasz kieruje się dążeniem do wytworzenia racjonalnych podstaw harmonijnego współżycia wszystkich obywateli Rzeczypospolitej, opartego o równość obowiązków i praw dla wszystkich.

Podkreślam zasadę równości praw i obowiązków, ponieważ winna ona stać się podstawą systemu obywatelskiego myślenia i odczuwania, zarówno społeczeństwa polskiego, jak społeczeństw stanowiących narodowe mniejszości w naszem Państwie”.

T. zw. [tak zwana] dzisiaj „polityka wołyńska” jest niczem innem jak tylko wyrazem w życiu codziennem i realizacją w granicach istniejących możliwości tej zasadniczej linji, realizacją

wielkiej idei Rzeczypospolitej na Ziemiach Wschodnich. Z tego tylko punktu widzenia polityka ta ujmowaną być może, ocenianą i krytykowaną. Stanowisko wynikające z zasad światopoglądu politycznego narodowej demokracji, stanowisko omawianej przez nas uprzednio postawy pierwszej polskiego społeczeństwa uniemożliwia wszelką dyskusję, nie daje możności oceny danego fragmentu naszego życia, mamy bowiem w danym wypadku niewspółmierne kryterja.

Argumenty czerpiące swą siłę przekonania z najgłębszego przeświadczenia o wielkiej racji kija policyjnego i jego rozstrzygającej roli w budowaniu harmonji i siły życia, są nie do odparcia, mogą być tylko kwalifikowane jako nieomylne i klasyczne objawy niedomagania świadomości ludzkiej i nadają się bardziej do leczenia jak do dyskusji.

Czy można bowiem poważnie dyskutować i odpierać zarzuty o upośledzeniu elementu polskiego na Wołyniu w roku 1935.Przytoczone uprzednio dane liczbowe dają najistotniejszą odpowiedź, a raczej kwalifikują stronę atakującą. Ta ogólnie znana i okrzyczana, do godności jakiegoś świętego bólu narodowego podniesiona sprawa szkolnictwa powszechnego, sprawa, która wywołała tyle uczuć patrjotycznych i gorącą obroną polskości w konfrontacji z liczbami: 1.732 szkół powszechnych na Wołyniu, z nich 11 ukraińskich w kraju, gdzie jest 77% ludności ukraińskiej i 14% polskiej, daje najlepszy obraz do jakiego stopnia bezczelności dojść może formułowanie programowego stanowiska w oparciu na ciemnym instynkcie zoologicznego nacjonalizmu, bezgranicznej ignorancji, naiwności [,] często zlej woli, albo cynicznej demagogji. [...]

Typową sprawą z tej dziedziny jest zagadnienie osadnictwa wojskowego i „fatalnej roli” czynników państwowych, t. zn. [to znaczy] niedocenianie ze strony tych czynników osadnictwa, systematycznie pozbawianie osadnictwa pomocy ze strony Państwa. Przy bliższem jednak wejrzeniu okazuje się, że do chwili obecnej umorzono 9.000.000 zaległości osadniczych, że osadnicy faktycznie z tych, czy innych względów korzystają z daleko idących ulg płatności w porównaniu z całą ludnością, że stan gospodarstw osadniczych w 80% nie jest znowu w porównaniu z ogólnym poziomem warsztatów rolnych tak złym. Że wreszcie osadnicy biorą wybitny udział w życiu samorządowem, zajmując ponad 300 stanowisk, w czem wójtów - 36, podwójcich - 9, ławników - 37, radnych gminnych - 192. W ten sposób element osadniczy zdobywa trwały autorytet w szerokich masach ludności, są oni w danym wypadku z ludnością tą związani pracą dnia codziennego, pracą społeczną i gospodarczą, w ten sposób zdobywają osadnicy wielkie pole działania, z wielką korzyścią dla siebie, społeczeństwa i Rzeczypospolitej Polskiej, rozszerzając w sposób najistotniejszy stan posiadania polskiego na Wołyniu.

Bąka się [napomina się] czasem o wynarodowieniu Polaków, t. zn. [to znaczy] o ukrainizacji. Czy może być do pomyślenia zjawisko ukrainizacji w sytuacji społeczno-politycznej i

państwowej na Wołyniu w 1935 roku, na terenie objętym działaniem aparatu państwowego polskiego. Czy wiedzą ci panowie, że według statystyki Kurji Biskupiej w Łucku około 3.400 ludzi przyjmuje rocznie katolicyzm. [...]

Poza tem mówi się o ukrainizacji Wołynia, jako o postępującej z roku na rok świadomości narodowej ukraińskiej. I tu napotykamy rzecz niezwykle istotną i charakteryzującą bardzo dosadnie sytuację. Okazuje się bowiem, że w bardzo wielu wypadkach przeciętna świadomość polska nie jest w stanie zrozumieć, że wzrost świadomości narodowej ludności ukraińskiej Wołynia jest naturalnym procesem rozwoju tego społeczeństwa, jest procesem biologicznym, że na to niema żadnej ludzkiej rady, a ten, kto by chciał z tem walczyć, podejmuje walkę z żywiołem, podejmuje walkę beznadziejną, o której Marszałek Piłsudski w przytoczonem uprzednio przemówieniu w Równem w 1920 roku powiedział: „My, Polacy wiemy po sobie dobrze, jakie to skutki za sobą pociąga, jak niedaleko prowadzi, jak niewielkie rezultaty osiąga”.

Übersetzung (Deutsch)

GENERELLE ÜBERLEGUNGEN

Die Frage von Wolhynien oder die sogenannte „wolhynische Politik”, die unter bestimmten Umständen, die von Zeit zu Zeit die Gemüter der politischen Öffentlichkeit und Artikel in der Presse stimuliert, ist eine Frage von grundlegender Bedeutung für den Staat und nicht nur eine regionale Angelegenheit – sie berührt das Wesen unseres Staatslebens mehr als viele andere, auch allgemein viel bekanntere Themen.

Wolhynien ist ein Gebiet, in dem Polen auf etwas trifft, das nicht vom Ursprung her polnisch ist. Diese Begegnung entscheidet darüber, was die Rzeczypospolita als Idee, als schöpferische Kraft ist, die das Leben innerhalb ihrer Grenzen gestaltet, ungeachtet dessen, ob dieses Leben polnischen Ursprungs ist.

Diese Begegnung entscheidet über die Stärke oder Schwäche der Rzeczypospolita, über ihr Niveau im Vergleich zu anderen europäischen Staaten. Es entscheidet über ihre Stärke, wenn ein Bürger der Republik Polen, der nicht polnischer Herkunft ist, zu ihrem treuen Sohn, zum Sohn seines Vaterlandes wird, wenn die energetische Kraft der Masse der Bürger nichtpolnischer Herkunft ihre schöpferische Energie des Staates steigert und die wertvollsten Elemente des Lebens freisetzt.

Es entscheidet über die Schwäche [der Republik, M.R.] und wird zu ihrem Niedergang führen, wenn ein Bürger nichtpolnischer Herkunft zum Feind Polens und all dessen wird, was polnisch ist, wenn sich die energetische Kraft der Masse der Bürger nichtpolnischer Herkunft gegen ihn richtet und zu einem Faktor der Zerstörung, des ständigen Kampfes wird. So stellt sich die Sache dar. Die Realisierung dieser Angelegenheit fällt nicht in den Bereich der guten Verwaltung, der tüchtigen Polizei, die lokale ukrainische Bevölkerung nicht zu Wort kommen zu lassen, der Ausmerzung von allem, was nicht von polnischer Herkunft ist, der Negierung seiner Existenz - sie fällt nicht in den Bereich des Bewusstseins eigener Überlegenheit, die nur aus dem Gefühl der Macht resultiert, der Überlegenheit eines bewaffneten Mannes über einen unbewaffneten, des Bewusstseins, sich richtig zu verhalten, die Logik des Laufs der Dinge in einem besetzten Land als Ausgangspunkt zu nehmen, und so weiter.

Die Realisierung dieser Angelegenheit in möglichst positiver Bedeutung ist ganz direkt mit dem tiefsten Gefühl der Macht und der Größe der Rzeczypospolita verbunden – als eine Kraft, die für die Verhältnisse in unseren kresy

kresy

Wörtlich: Grenzland. Die kresy sind ein Mythos der polnischen Geschichte mit einer wandelbaren mentalen Geographie, der in der Zwischenkriegszeit vor allem mit Volyn‘ und Polissja verbunden ist.

entscheidend ist, als eine schöpferische Kraft, die das Leben im Einklang mit den Möglichkeiten und dem Reichtum des Landes, im Einklang mit der großen Idee gemeinsamer Arbeit aller seiner Bewohner ohne Unterschied der Konfession und der Nationalität.

Die Realisierung dieser Angelegenheit hängt an erster Stelle von der polnischen Gesellschaft ab, vom polnischen Bewusstsein, von der schöpferischen und aktiven Einstellung zu all jenem, das den Inhalt unseres gemeinsamen und staatlichen Lebens ausmacht, vom Gefühl ihrer Autorität und der unerschütterlichen Wirkungsmacht der polnischen Kultur, vom Bewusstsein des unumstößlichen Rechts auf Selbstbestimmung, vom Recht der Autochthonen. […]

Der Erfolg jedweder dieser beider Standpunkte entscheidet über den Fortgang der Dinge in den Kresy und in erster Linie Wolhyniens. Als Symbol für den ersten Standpunkt kann man sich einen Polizeiknüppel in der Hand einer Okkupationsmacht vorstellen. Die Kraft der Republik ist im gegebenen Fall mit der Kraft des Schlags dieses Stocks zu bemessen. Dieser Schlag, mechanisch jede Erhebung des Lebens in der Verewigung der ihm innewohnenden Form und des Geburtsrechts brechend, ist als bemerkenswert zielgerichteter Akt zu verstehen, als Zeichen der Entschlossenheit, der Stärke und des Sieges der Idee Polens, als eine vorrangig patriotische Tat.

Die zweite Position, das Wirken der Kräfte der polnischen Kultur und der großen Idee der Rzeczypospolita in unseren Ländern, könnte vielleicht am besten das Beispiel des Fürsten Konstanty Ostrogski

Konstanty Ostrogski

Ukr. Kostjantyn Ostroz’kyj (1526/27–1608), ruthenischer Fürst und Magnat in Polen-Litauen auf dem Gebiet Volyns; bedeutender Heerführer Polen-Litauens, als solche Verteidiger der „kresy“ gegen tatarische Angriffe; Gründer der Akademie von Ostroh, die 1581 die erste vollständige kirchenslavische Bibel druckte.

darstellen.

Im von mir abgehandelten Gebiete findet die Realisierung der Idee der Rzeczypospolita und ihre Rolle in den östlichen Länder in unserer neuesten Geschichte bereits ihre großen Tage, Etappen und Fakten, die die Vorgehensweise im Geiste unserer großen Traditionen, der polnischen Staatsraison in den östlichen Ländern, bestätigten.

Das erste und entscheidende Moment war das Jahr 1920 und der Marsch auf Kyjiv. Das ist zweifelsohne die bedeutendste Episode der Geschichte des Wiedergeborenen[1] Polens. Das Jahr 1920 und der Marsch auf Kyjiv bilden in den polnisch-ukrainischen Beziehungen ein unerschütterliches Fundament, auf dem das Werk der Stabilisierung der Beziehungen in unseren östlichen Gebieten und die Verhältnisse in den Ländern östlich unserer heutigen Grenze aufbauen wird. […]

Ein für alle sichtbares Symbol der Realisierung der Idee der Rzeczypospolita sind die Worte des seligen Marschalls Piłsudski, gesprochen über die Kresy, gesprochen in Wolhynien, laut und offen für den allgemeinen Gebrauch:

„ … Ich bin selbst in den Kresy aufgewachsen und habe all die Schande erlebt, die uns als unterworfenem Volke nicht erspart geblieben ist. Wenn für über die Kresy sprechen, so müssen wir uns darüber bewusst werden, war die Kresy sind. Die Kresy sind die Begegnung einer Nation mit einer anderen, einer Kultur mit einer anderen, einer Erziehung mit einer anderen. Deshalb ist es für jede Grenzlandpolitik immer am schwierigsten, einen starken, festen Respekt für die offizielle Macht zu erlangen. Wir, die Polen, waren das Objekt verschiedener Grenzlandpolitiken. Wir kannten diese Politik, die andere in Bezugnahme auf uns betrieben haben. Auf der ganzen Welt ist die Grenzlandpolitik ähnlich derjenigen, der wir ausgesetzt waren. Ich kenne keine andere Grenzlandpolitik als die Politik der Erniedrigung und Unterdrückung, deren Leitmotiv lautet: „Wehe den Besiegten!“ Wir, die Polen, wissen aus eigener Erfahrung sehr wohl, welche Folgenden das hat, wie wenig weit es führt, wie gering die erzielten Resultate sind …
Wenn auf der ganzen Welt Ungerechtigkeit in der Grenzlandpolitik herrscht, so möchte ich, dass unsere Grenzlandpolitik eine gerechte Politik ist. Diesen Toast erhebe ich auf unsere gerechte Grenzlandpolitik …“

/Ansprache bei einem Empfang in Równe am 9. Januar 1920/

und „…Wolhynien ist ein Land, das sehr [viele] Veränderungen durchlaufen hat. Heute so, morgen anders. Gestern anders als heute, und heute anders als morgen. Diese Veränderungen erleben wir gerade. Wenn Sie wollen, dass der derzeitige Zustand erhalten bleibt, würde ich euch raten, euer gegenseitiges Misstrauen abzulegen und in Einigkeit auf dieses Ziel hinzuarbeiten.

Wolhynien wird von verschiedenen Nationalitäten, Religionen und Sprachen bevölkert. Wenn die Menschen sich nicht gegenseitig Respekt und Vertrauen zeigen werden, wird der heutige Zustand nicht von Dauer sein. Nur die Zusammenarbeit aller Konfessionen, Stände und Nationalitäten kann ihn aufrechterhalten.

Denken Sie daran, meine Herren, dass die Regierung nicht allmächtig ist. Ich möchte, dass

sich die Regierung auf die Bevölkerung stützen kann. Dann wird sie Ihnen geben, was Sie von ihr fordern.“

/Ansprache an eine Delegation der Bevölkerung in Łuck, 10. Januar 1920/.

[…]

Im Jahr 1932 hat der selige Herr Minister Pieracki in seinem Exposé im Sejm bekräftigt:

„Unsere Regierung ist von dem Bestreben geleitet, eine rationale Grundlage für ein harmonisches Zusammenleben aller Bürger der Rzeczypospolita zu schaffen, beruhend auf gleichen Pflichten und Rechten für alle.

Den Grundsatz der Gleichheit der Rechte und Pflichten betone ich, weil er die Grundlage des Systems bürgerlichen Denkens und Gefühls darstellt, gleichsam der polnischen Gesellschaft wie auch der Gesellschaften, die nationale Minderheiten in unserem Staate bilden.“

Die heutige sogenannte „wolhynische Politik“ ist nichts anderes als nur ein Ausdruck dieser grundsätzlichen Linie im Alltagsleben und die Realisierung in den Grenzen bestehender Möglichkeiten, die Realisierung der großen Idee der Republik in den Ostgebieten. Allein aus diesem Blickwinkel kann diese Politik verstanden, bewertet und kritisiert werden. Die Haltung, sich ergebend aus den Grundsätzen der politischen Weltanschauung der Nationaldemokratie ergibt, also diejenige Haltung, die wir zuvor als die erste Einstellung der polnischen Gesellschaft besprochen haben, verunmöglicht jegliche Diskussion, gibt keine Möglichkeit zur Bewertung des gegebenen Fragments unseres Lebens, denn wir haben im gegebenen Fall unverhältnismäßige Kriterien.

Die Argumente, die ihre Überzeugungskraft aus der tiefsten Überzeugung der gänzlichen Rechtmäßigkeit des Polizeiknüppels und seiner entscheidenden Rolle beim Schaffen von Harmonie und Lebenskraft beziehen, sind nicht zu widerlegen. Sie können lediglich als eindeutige und klassische Symptome von Beschwerden des menschlichen Bewusstseins klassifiziert werden und eignen sich eher zur Heilung als zur Diskussion.

Kann man denn ernsthaft diskutieren und Vorwürfe über die Benachteiligung des polnischen Elements im Jahr 1935 in Wolhynien zurückweisen? Die angeführten Zahlen liefern dafür die dienlichste Antwort, oder eher, sie zeichnen die angreifende Seite aus. Die allgemein bekannte und viel beklagte, zur Würde eines irgendeines heiligen nationalen Schmerzes erhobene Angelegenheit des Volksschulwesens, eine Angelegenheit, die zu so vielen patriotischen Gefühlen und einer so heißblütigen Verteidigung des Polentums [obroną polskości] geführt hat, ist mit den folgenden Zahlen in Konfrontation: 1.732 Volksschulen in Wolhynien, davon 11 ukrainische in einem Land, in dem 77 % der Bevölkerung ukrainisch

und 14 % polnisch sind, ergibt das beste Bild vom Maß der Dreistigkeit, das man erreichen kann, wenn man einen programmatischen Standpunkt auf der Grundlage des dunklen Instinkts eines zoologischen Nationalismus

zoologischen Nationalismus

Abwertender Kampfbegriff gegenüber biologistischen, rassistischen Nationalismen im Polen der Zwischenkriegszeit. Sowohl nationale Minderheiten als auch die polnischen nationaldemokratischen und nationalradikalen Lager standen im Verdacht, einen „zoologischen Nationalismus“ zu vertreten.

, der grenzenlosen Ignoranz, der Naivität, oftmals Böswilligkeit oder zynischer Demagogie formuliert. […]

Gelegentlich vernimmt man Warnungen vor der Denationalisierung der Polen, das heißt vor der Ukrainisierung. Kann denn überhaupt ein Phänomen der Ukrainisierung denkbar sein, in einer sozio-politischen und staatlichen Situation in Wolhynien im Jahr 1935, in einem Gebiet unter der Kontrolle des polnischen Staatsapparates? Wissen die Herren denn, dass laut Statistik der Bischofskurie in Łuck um die 3.400 Menschen jährlich zum [römischen, M.R.] Katholizismus konvertieren? […]

Darüber hinaus spricht man über die Ukrainisierung Wolhyniens als über ein von Jahr zu Jahr anwachsendes ukrainisches Nationalbewusstsein. Und hier treffen wir einen Sachverhalt an, der außerordentlich bedeutend ist und die Situation in aller Deutlichkeit charakterisiert. Es zeigt sich nämlich, dass in sehr vielen Fällen das durchschnittliche polnische Bewusstsein nicht im Stande ist, zu verstehen, dass das Anwachsen des Nationalbewusstseins der ukrainischen Bevölkerung ein natürlicher Prozess der Entwicklung dieser Gesellschaft ist, es ist ein biologischer Prozess, gegen den es keinen menschlichen Rat gibt, und derjenige, der dagegen ankämpfen will, führt einen Kampf mit Naturgewalten, führt einen hoffnungslosen Kampf, über den Marschall Piłsudski in seiner zuvor zitierten Ansprache in Równe im Jahr 1920 sagte: „Wir, die Polen, wissen aus eigener Erfahrung sehr wohl, welche Folgenden das hat, wie wenig weit es führt, wie gering die erzielten Resultate sind.“

Fußnoten

1. Groß im Original: Polski Odrodzonej.

Zitation

Zitierempfehlung (historische Quelle)
Józewski, Henryk: ROZWAŻANIA OGÓLNE. (1936). Archiwum Akt Nowych, zespoł 1181 Urząd wojewódzki wołyński, no. 109, S. 45-54. Zitiert nach: Copernico. Geschichte und kulturelles Erbe im östlichen Europa. URL: https://www.copernico.eu/de/link/68c52b0c730a63.07681417 (04-02-2026)

Zitierempfehlung (Übersetzung)
Józewski, Henryk: GENERELLE ÜBERLEGUNGEN. (1936). Übers. von Martin Rohde: In: Copernico. Geschichte und kulturelles Erbe im östlichen Europa. URL: https://www.copernico.eu/de/link/68c52b0c730a63.07681417 (04-02-2026)

Lizenz
Der Inhalt der Quelle steht unter der Lizenz Public Domain Mark 1.0, ihre Übersetzung unter der Lizenz CC BY-NC-SA 4.0 ,
Für abweichende Lizenzen und Rechte von Bildern siehe den jeweiligen Bildnachweis.
Wir bemühen uns um die Klärung aller Nutzungsrechte von digitalisierten Quellen und Abbildungen auf Copernico, gleichwohl kann es Unsicherheiten und Unklarheiten geben. Sollten Sie Rechte an einem hier gezeigten Werk haben, bitten wir darum, mit uns Kontakt aufzunehmen.